

DUO ARDAŠEV: SLOVANSKÉ TANCE / SLAVONIC DANCES

Účinkující / Performers

Renata Ardaševová Lichnovská – klavír / piano

Igor Ardašev – klavír / piano

21.11. 2024

20 h, Vila Tugendhat /
8 pm, Villa Tugendhat

Program

Antonín Dvořák

Slovanské tance pro čtyři ruce, op. 46, 72

Slovanské tance I. řada, op. 46, B78

- 1 Presto, C dur (furiant)
- 2 Allegretto scherzando, e moll (dumka)
- 3 Poco allegro, As dur (polka)
- 4 Tempo di minuetto, F dur (sousedská)
- 5 Allegro vivace, A dur (skočná)
- 6 Allegretto scherzando, D dur (sousedská)
- 7 Allegro assai, c moll (skočná)
- 8 Presto, g moll (furiant)

Přestávka

Slovanské tance II. řada, op. 72, B145

- 1 ⁽⁹⁾ Molto vivace, H dur (odzemek)
- 2 ⁽¹⁰⁾ Allegretto grazioso, e moll (dumka)
- 3 ⁽¹¹⁾ Allegro, F dur (skočná)
- 4 ⁽¹²⁾ Allegretto grazioso, Des dur (dumka)
- 5 ⁽¹³⁾ Poco adagio, b moll (špacírka)
- 6 ⁽¹⁴⁾ Moderato, quasi minuetto, B dur (polonéza)
- 7 ⁽¹⁵⁾ Allegro vivace, C dur (kolo)
- 8 ⁽¹⁶⁾ Grazioso e lento ma non troppo,
quasi tempo di valse, As dur (sousedská)

Programme

Antonín Dvořák

Slavonic Dances for Four Hands, Op. 46, 72

Slavonic Dances, series I, Op. 46, B78

- 1 Presto in C major (furiant)
- 2 Allegretto scherzando in e minor (dumka)
- 3 Poco allegro in Ab major (polka)
- 4 Tempo di minuetto in F major (sousedská)
- 5 Allegro vivace in A major (skočná)
- 6 Allegretto scherzando in D major (sousedská)
- 7 Allegro assai in c minor (skočná)
- 8 Presto in g minor (furiant)

Intermission

Slavonic Dances, series II, Op. 72, B145

- 1 ⁽⁹⁾ Molto vivace in H major (odzemek)
- 2 ⁽¹⁰⁾ Allegretto grazioso in e minor (dumka)
- 3 ⁽¹¹⁾ Allegro in F major (skočná)
- 4 ⁽¹²⁾ Allegretto grazioso in Db major (dumka)
- 5 ⁽¹³⁾ Poco adagio in b minor (špacírka)
- 6 ⁽¹⁴⁾ Moderato, quasi minuetto in B major (polonéza)
- 7 ⁽¹⁵⁾ Allegro vivace in C major (kolo)
- 8 ⁽¹⁶⁾ Grazioso e lento ma non troppo,
quasi tempo di valse in Ab major (sousedská)

— — —

Vznik první řady *Slovanských tanců* (op. 46) úzce souvisí se začátkem Dvořákovy (1841–1904) spolupráce s významným berlínským nakladatelem Fritzem Simrockem, který jako první z Dvořákových skladeb vydal v roce 1878 *Moravské dvojzpěvy*, op. 29 a 32. Prodej „*Dvojzpěvů*“ přinesl Simrockovi značný zisk zejména na německém trhu, jež opanoval s repertoárem hudby určené k domácímu provozování. Sám nakladatel tedy přišel s nápadem, aby Dvořák po Brahmově vzoru *Uherských tanců* zkomponoval dva sešity českých nebo moravských tanců pro klavír, ve kterých by využil „*národní melodie*“, jak napsal v dopise Dvořákovi z 6. března 1878: „*Chtěl bych se Vás zeptat, zda byste mi nechtěl napsat několik, řekněme, dva sešity, Českých a, Moravských tanců, pro klavír na 4 ruce (ve stylu Brahmových, Uherských tanců), s použitím původních národních melodií, které považujete za vhodné, s vlastní invencí, která by jimi procházela a navazovala na ně? Když se podívám na duety, měl byste je umět udělat obzvlášť pěkné, myslím umělecky pěkné, co myslíte?*“

Dvořák si zřejmě hned začal skicovat první hudební nápady k prvním čtyřem tancům, které si prozatím nadepsal pouze jako *Tance*. Název *Slovanské tance* pak vybral Simrock, jenž měl o jejich charakteru jasnou představu – chtěl hudbu s charakteristickými českými a slovanskými melodiemi: „*Abychom si rozuměli ohledně tanců: nemyslím tím, že by to měly být doslova tance k tanci, ale spíše tak, jak Brahms aranžoval ty Uherské, asi poněkud lehčí, ale ne dětské, brilantní, efektní, proměnlivé v náladě a barvě, proměnlivé v pocitech, a ne příliš krátké. Můžete tomu také říkat Slované tance – ten termín je bohatší a rozsáhlejší – a nespěchejte, hledejte hezké, nezapomenutelné melodie, takové jistě najdete ve „Slovanských“ i v sobě?*“ (Fritz Simrock Antonínu Dvořákovi, 18. 3. 1878).

Podle Simrockova přání si Antonín Dvořák poctivě nastudoval Brahmovy *Uherské tance*, jejichž partituru si za tímto účelem pořídil. Za první řadu tanců dostal 300 zlatých, o které si sám řekl, jelikož mu Simrock odmítl dát jasnou finanční nabídku.

Zároveň se snažil u nezkušeného Dvořáka vyvolat dojem, že vydáváním skladeb neznámého českého skladatele riskuje finanční ztrátu a zároveň nezištně pomáhá jeho kariéře: „*Při nejlepší vůli Vám nemohu nic nabídnout – je to rozhodně proti mým obchodním zásadám. Zeptejte se sám, co máte na mysli; jde přece o pokus, kterým se snažím příznivě představit Vaše jméno. Pokud se to podaří, sám uvidíte, že se na úkor autora neobohacuji. Zvažte tedy svou práci sám a dejte mi vědět*“ (Fritz Simrock Antonínu Dvořákovi, 23. 5. 1878). Zároveň si tímto dopisem vyžádal u Dvořáka i orchestrální verzi *Slovanských tanců*. Orchestraci skladatel dokončil v srpnu téhož roku.

Dvořákova popularita v Německu díky *Moravským dvojzpěvům* a následně *Slovanským tancům* rychle rostla. Obě díla upoutala kritika Louise Ehlerta, který v berlínském *National-Zeitung* o Dvořákovi publikoval krátký článek, ve kterém předpověděl, že *Slovanské tance* doslova obletí svět: „*Konečně je tu skutečný talent, a to zcela přirozený. Slovanské tance považuji za dílo, které obletí svět stejně jako Brahmsovy Uherské tance. O napodobování nemůže být řeč, nejsou brahmsovské ani v nejmenším. Tuto hudbu zaplavuje nebeská přirozenost, a proto je tak oblíbená.*“

Od Brahmsových tanců se ty Dvořákovy liší zásadně. Brahms použil maďarské lidové melodie, Dvořák však komponoval stylizovanou hudbu v duchu českých lidových tanců. V osmi tancích užil charakteristické rysy furianta (č. 1 a 8), polky (č. 3), sousedské (č. 4 a 6) a skočné (č. 5 a 7). V tanci č. 2 byl inspirován dumkou. U tanců převažuje trojdílná forma nebo rondo. Jejich typickými rysy jsou výrazná a pohyblivá basová linka a střídání durových a mollových stupnic.

Druhá řada *Slovanských tanců* (op. 72) vznikla s osmiletým časovým odstupem od té první, v roce 1886. Dvořák byl již ve jednávání se Simrockem v lepší pozici: měl za sebou tři cesty do Anglie, kde dirigoval svá díla a kde navíc už navázal spolupráci s londýnským nakladatelstvím Novello, Ewer & Company. Při jednání o honoráři za 7. symfonii d moll naléhal Simrock na Dvořáka, aby ho přiměl k vytvoření další řady *Slovanských tanců* jako

díla, jež by mu zajistilo nový vydatný finanční přínos za ztrátu, kterou údajně utrpěl při vydávání skladatelových symfonií. Dvořák se zdráhal další *Slovanské tance* komponovat, nakonec ale svolil. Druhou řadu tanců skládal během pobytu na svém letním sídle na Vysoké u Příbrami v červnu 1886. Na orchestrální verzi pracoval až od poloviny listopadu do začátku ledna 1887. Některé z orchestrálních tanců měly premiéru už 6. ledna 1887 na populárním koncertě Umělecké besedy. Orchester Národního divadla řídil sám skladatel.

Druhá řada *Slovanských tanců* o osmi částech zahrnuje kromě stejných typů tanců jako v předchozí řadě (č. 3 skočná, č. 8 sousedská, č. 2 a 4 dumka) také další druhy: českou špacírku (č. 5), polskou polonézu (č. 6), srbské kolo (č. 7) a valašský odzemek (č. 1). Od první řady je odlišný i charakter hudby: nové tance jsou náladově pestřejší, rozmanitější ve formě i tematické práci. Ostatně to vyjádřil i sám Dvořák v dopise Simrockovi z 11. června 1886: „*Slovanské tance mě velice baví a myslím, že budou zcela jiné (žádný žert a žádná ironie!)*.“

Veronika Vejvodová

The origin of the first series of *Slavonic Dances* (Op. 46) is closely associated with the beginning of Dvořák's (1841–1904) collaboration with the leading Berlin publisher Fritz Simrock, who published his *Moravian Duets*, Op. 29 and 32 as the first of Dvořák's compositions in 1878. The sale of these “*Duets*” made Simrock a considerable profit, particularly on the German market which he dominated with a repertoire of music intended to be played in the home. The publisher himself then came up with the idea that Dvořák compose two volumes of Bohemian or Moravian dances for the piano along the lines of Brahms's *Hungarian Dances*, in which he would use “national melodies”, as he wrote in a letter to Dvořák dated 6 March 1878. “*I would like to ask you if you want to write me a few, let's say two, books of 'Bohemian' and 'Moravian' dances for piano four hands (in the style of Brahms's 'Hungarian' dances), using the original national tunes you consider appropriate, with your own invention, which would run through them and follow on from them. If I look at your duets, I am sure you should be able to make them particularly beautiful, I mean artistically beautiful, what do you think?*”

Dvořák evidently immediately began sketching the first musical ideas for the first four dances, which for the time being he entitled merely *Dances*. The name *Slavonic Dances* was then chosen by Simrock, who had a clear idea of their character – he wanted music with characteristic Czech and Slavic melodies. “*To be clear we understand each other about the dances, I don't mean that they should literally be dances for dancing, but rather as Brahms arranged his Hungarian ones, probably somewhat lighter but not childish, brilliant, effective, changeable in mood and colour, changeable in feeling, and not too short. You might also call them Slavonic Dances – that expression is richer and broader – and don't hurry, look for nice, unforgettable melodies, you will surely find such in the 'Slavonic' and in yourself.*” (Fritz Simrock to Antonín Dvořák, 18 March 1878).

As Simrock wished, Dvořák dutifully studied Brahms's *Hungarian Dances*, the score of which he acquired for this purpose.

For the first series of dances he received 300 gulden, which he asked for himself since Simrock refused to make him a clear financial offer. At the same time, Simrock had tried to give the inexperienced Dvořák the impression that he was risking financial loss and at the same time selflessly helping his career by publishing the compositions of an unknown Czech composer. *"With the best of my will, I cannot offer you anything – it is certainly against my business principles. Ask yourself what you have in mind; it is, after all, an attempt I make to try to present your name favourably. If it succeeds, you will see for yourself that I do not enrich myself at the expense of the artist. So consider your work yourself and let me know."* (Fritz Simrock to Antonín Dvořák, 23 May 1878). At the same time, in this letter, he also requested of Dvořák an orchestral version of the *Slavonic Dances*. The composer completed the orchestration in August of the same year.

Dvořák's popularity in Germany grew rapidly thanks to the *Moravian Duets* and the subsequent *Slavonic Dances*. Both works caught the attention of critic Louis Ehlert, who published a short article about Dvořák in Berlin's *National-Zeitung*, in which he predicted that his *Slavonic Dances* would literally fly around the world. *"Finally, there is a real talent here, and a completely natural one at that. I consider the Slavonic Dances to be a work that will travel around the world just like Brahms's Hungarian Dances. There is no question of imitation, they are not Brahmsian in the slightest. This music is imbued with a heavenly naturalness, and that is why it is so popular."*

Dvořák's dances are fundamentally different from those of Brahms. Brahms used Hungarian folk melodies, while Dvořák composed stylised music in the spirit of Czech folk dances. In the eight dances, he used the characteristic features of the Furiant (nos. 1 and 8), the Polka (no. 3), the Sousedská (nos. 4 and 6) and the Skočná (nos. 5 and 7). In dance no. 2, he was inspired by the Dumka. A three-part form or rondo prevails in the dances. Their typical features are a distinctive and agile bass line and the alternation of major and minor scales.

The second series of *Slavonic Dances* (Op. 72) was composed eight years after the first in 1886. Dvořák was already in a better position to negotiate with Simrock – he had made three trips to England, where he had conducted his works and where he had entered into co-operation with the London publishing house Novello, Ewer & Co. In negotiating the royalties for his *Symphony No. 7 in D minor*, Simrock urged Dvořák to write another series of *Slavonic Dances* as a work that would provide him with a substantial new financial income to make up for the loss he had allegedly incurred in publishing the composer's symphonies. Dvořák was initially reluctant to compose more *Slavonic Dances*, but eventually agreed. He composed the second series of dances during his stay at his summer residence in Vysoká near Příbram in June 1886. He worked on the orchestral version from the middle of November to early January 1887. Some of the orchestral dances had their premiere as early as 6 January 1887 at the popular concert of the *Umělecká Beseda*. The orchestra of the National Theatre was conducted by the composer himself.

In addition to the same kinds of dances as in the previous series (no. 3 the Skočná, no. 8 the Sousedská, nos. 2 and 4 the Dumka), the second series of *Slavonic Dances* in eight parts also includes other dances – the Czech Špacírka (no. 5), the Polish Polonaise (no. 6), the Serbian Kolo (no. 7) and the Wallachian Odzemek (no. 1). The character of the music is also different from that of the first series. The new dances are more varied in mood and more diverse in form and theme. Dvořák summed it up himself in a letter to Simrock dated 11 June 1886: *"I am enjoying the Slavonic Dances very much and I think they will be completely different (no joke and no irony intended!)."*

Veronika Vejvodová

Renata Ardaševová Lichnovská

Klavír

Renata Ardaševová Lichnovská vystudovala brněnskou JAMU ve třídě prof. Inessy Janíčkové a svůj mimořádný talent pak dále rozvíjela na mezinárodních interpretačních kurzech. Stala se vítězkou soutěží Virtuosi per musica di pianoforte v Ústí nad Labem, Bedřicha Smetany v Hradci Králové, Chopinovy mezinárodní soutěže v Mariánských Lázních a roku 1992 získala cenu The Gordon Trust Prize na skotské mezinárodní soutěži v Glasgow. Úspěšná byla i ve skladatelské soutěži Generace, jejíž vítězkou se stala roku 1987. Bohatou koncertní činnost zahájila již na koncertních studiích. Spolupracuje s významnými domácími i zahraničními sólisty, mezi které patří Michaela Fukačová, Bohuslav Matoušek, Pavel Wallinger či Carmine Lauri. Spolu s Igorem Ardaševem tvoří Duo Ardašev, jež vystoupilo na četných evropských koncertních pódii. Pro Supraphon nahráli mj. Dvořákovy *Slovanské tance*, *Legendy* a cyklus *Ze Šumavy* či klavírní verzi Smetanovy *Mé vlasti*.

Piano

Renata Ardaševová Lichnovská graduated from Janáček Academy of Performing Arts in Brno (JAMU) in the class of Professor Inessa Janíčková, after which she continued to develop her extraordinary talent on international interpretation courses. She has won the Virtuosi per musica di pianoforte competition in Ústí nad Labem, the Bedřich Smetana Piano Competition in Hradec Králové and the Chopin International Piano Competition in Mariánské Lázně, and in 1992 received The Gordon Trust Prize at the Scottish International Piano Competition in Glasgow. She has also proved successful in the composition competition Generace which she won in 1987. She began extensive concert performances while she was still completing her studies. She works with leading soloists from this country and abroad, including Michaela Fukačová, Bohuslav Matoušek, Pavel Wallinger and Carmine Lauri. She is part of Duo Ardašev along with Igor Ardašev, and they have performed together on numerous European concert stages. The recordings they have made for Supraphon include Dvořák's *Slavonic Dances*, *Legends* and the cycle *From the Bohemian Forest*, as well as a piano version of Smetana's *My Homeland*.

Igor Ardašev

Klavír

Igor Ardašev patří dlouhodobě k předním českým pianistům. Po studiích na brněnské JAMU u prof. Inessy Janíčkové se v Rakousku a USA účastnil mistrovských kurzů vedených legendárními klavíristy Paulem Badurou-Skodou a Rudolfem Serkinem. Kromě úspěchů v dětských soutěžích se stal laureátem Čajkovského soutěže v Moskvě, soutěže Pražského jara, soutěže královny Alžběty v Bruselu (zde získal též cenu belgického rozhlasu a televize) a soutěže Marguerite Long-Jacques Thibaud v Paříži. Roku 1990 obdržel první cenu v soutěži Marie Callas v Athénách. Pořádá samostatné recitály, věnuje se čtyřruční hře i na dva klavíry spolu s Renatou Lichnovskou. Spolupracuje s komorními soubory i sólisty (Jiří Bárta, František Novotný, Pavel Šporcl, Ivan Ženatý). Vystupoval na renomovaných hudebních festivalech, např. Pražské jaro, Festival Rudolfa Firkušného, Janáčkův máj, Concentus Moraviae, Schleswig-Holstein, Jodoigne v Belgii či festivaly v Hannoveru a Neapoli. V roce 2019 mu byla udělena Cena města Brna. Jeho diskografie obsahuje k roku 2023 dvacet titulů.

Piano

Igor Ardašev has long been one of the leading pianists in the Czech Republic. After studying with Professor Inessa Janíčková at Janáček Academy of Performing Arts in Brno (JAMU), he attended master classes in Austria and the USA led by the legendary pianists Paul Badura-Skoda and Rudolf Serkin. In addition to his successes in children's competitions, he has also won the Tchaikovsky Competition in Moscow, the Prague Spring Competition, the Queen Elisabeth Competition in Brussels (where he also won the Belgian Radio and Television Award) and the Marguerite Long-Jacques Thibaud Competition in Paris. He was awarded first prize in the Maria Callas Competition in Athens in 1990. He gives solo recitals and plays four-hands and two pianos with Renata Lichnovská. He works with a number of chamber ensembles and soloists (Jiří Bárta, František Novotný, Pavel Šporcl, Ivan Ženatý). He has performed at renowned music festivals such as Prague Spring, the Rudolf Firkušný Festival, Janáček's May, the International Music Festival Concentus Moraviae, the Schleswig-Holstein Musik Festival, the Jodoigne Festival in Belgium, and festivals in Hanover and Naples. He received the City of Brno Award in 2019. His discography takes in twenty titles as of 2023.

